

STRUČNJACI O ČUVENOJ DUBROVAČKOJ Z

PIŠE PATRICIJA KIŠ

Orlandov stup, najstariji javni spomenik u Dubrovniku, u takvom je stanju da je hitno potrebno nešto poduzeti kako bi se spasio, ako se još bude čekalo, pa i par mjeseci, spomenik će propasti, opći je stav restauratorske, konzervatorske i povjesničarsko umjetničke struke. Na Orlandovom sustupu pukotine sve veće, a propada i kameno postolje.

Međutim, iako većina smatra kako treba napraviti repliku, a original skloniti s mjesta na kojemu na njega utječu atmosferske prilike, restaurirati i potom izložiti u muzeju, a kao rješenje se spominju i Kneževa palača i Sponza, ne slažu se baš svi s tom idejom.

Meder za muzealizaciju

Riječ je o temi koja često izaziva različita mišljenja i u svijetu, podsjetimo samo na emotivnu polemiku oko uklanjanja fontane Francesca dell Robbe u Ljubljani, koja je podijelila slovensku javnost te se, zbog te rasprave, podulje i čekalo na zamjenu.

Jedan od vodećih hrvatskih konzervatora Miljenko Domijan, koji se u svojoj karijeri bavio, među ostalim, i Orlandovim stupom, tvrdi: "Provedena je konsolidacija 2007. godine, vjerujem u dobroj namjeri, no nije uspjelo i potrebno je razmišljati o ideji preseljenja. Takvih slučajeva je niz, podsjetio bih samo na Michelangelova 'Davida' u Firenzi kao najpoznatiji primjer, to ne bi bio nikakav eksces. S obzirom na to u kakvom je stanju Orlandov stup, rezolutno tvrdim kako ga treba u konačnici muzealizirati, zbog njegova očuvanja, jer je danas u takvom stanju da ga ugrožavaju atmosferske prilike".

Konzervator Ferdinand Meder, koji je bio i u komisiji koja se bavila Orlandovim stupom

Miljenko Domijan: 'Konsolidacija iz 2007. godine nije uspjela i potrebno je razmišljati o ideji preseljenja'

Orlandov stup puca, treba ga hitno maknuti i staviti repliku

Restauracija ovakvog spomenika koštala bi oko milijun i pol kuna. Razne se lokacije spominju za njegov smještaj, među mnogima i Sponza i Knežev dvor

te bivši ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda, tvrdi kao i Domijan: "Početak kraja Orlandova stupa bio je u 19. stoljeću kada je pao (srušila ga je oluja, obnovljen je tek nakon pedeset godina, op.a.), na njega su, kroz vrijeme, djelovale i atmosferske prilike. Provedena je elaboracija na spomeniku i stanje je vrlo loše, pedeset posto kamene strukture više nije originalno. Riječ je o spomeniku koji ima jako simboličko i povijesno značenje i ne bi se smjelo čekati da propadne. I ja sam za muzealizaciju, pukotine se šire i bilo bi neodgovorno odugovlačiti, riječ je o očuvanju spomenika za budućnost. Kako sam nedavno surađivao na projektu Apoksiomena na Malom Lošinju, mislim da bi bilo dobro da se oko Orlanda napravi slična priča, restaurira se, potom izloži na mjestu na kojemu bi čitava priča oko njega mogla biti ispričana", kaže Meder.

Slažu se da treba uzeti u obzir i emotivnu reakciju građana na ovu ideju. Nemoraju nužno konzervatori, restauratori i povjesničari umjetnosti imati isti stav o ovoj temi, međutim, u konkretnom se slučaju predsjednik Društva povjesničara umjetnosti Zvonko Maković slaže s Domijanom i Mederom.

"Apsolutno je riječ o legitimnoj ideji i podržavam je", kaže, također se pozivajući na Michelangelova "Davida", na firentinskoj Palazzo della Signoria. Nismo na telefon uspjeli dobiti predsjednika Društva prijatelja dubrovačke starine Denisa Orlića, no kada se prvi put pojavila ideja o replici, rekao je kako o njoj "vrijedi razmisliti, u dogovoru sa strukom".

Restaurator Đivo Dražić, koji dulje vrijeme upozorava na

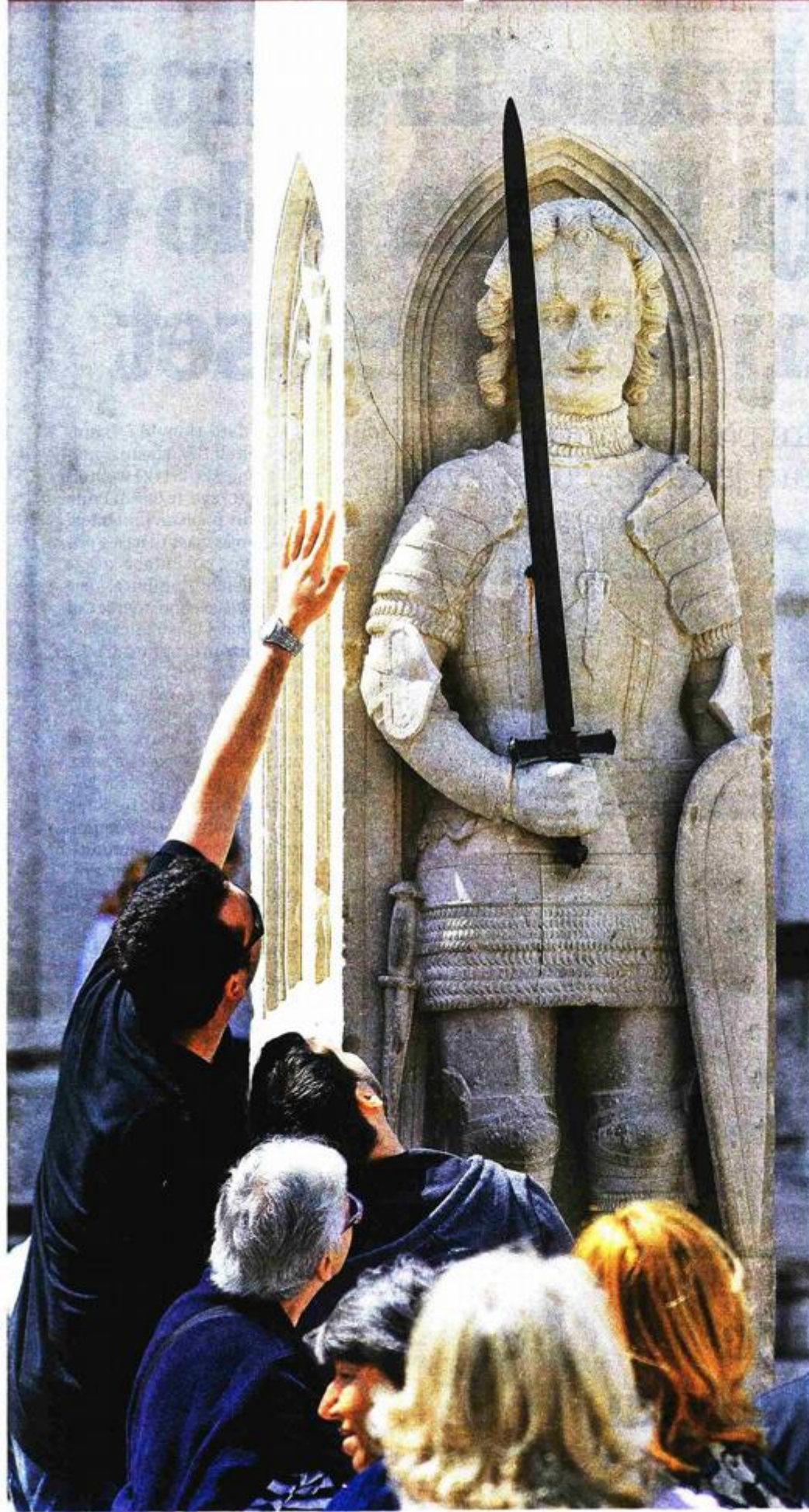
stanje u kojemu se nalazi spomenik, svojedobno protukandidat na izborima za gradonačelnika Dubravki Šuici i Andri Vlahušiću, tvrdi drukčije: "Postoji još prostora za restauraciju, ne treba se reagirati čim prije. Ako to ne uspije, smatram da ne treba ići na repliku nego raspisati natječaj za novi rad, stočno određenim smjernicama."

Mišljenje Ministarstva

Konačnu riječ, ipak, ima Konzervatorski zavod u Dubrovniku. Žana Baća, pročelnica, poslovično nije raspoložena o svom sektoru razgovarati s medijima, uputila nas je na Ministarstvo kulture, iz kojeg, pak, poručuju: "Razgovori o mogućnosti izrade replike spominjani su tek u slučaju kad se iscrpe sve mogućnosti rekonstrukcije ovog kulturnog dobra" te "Konzervatorski odjel u Dubrovniku je zatražio izradu projektne dokumentacije koja će obuhvatiti izradu arhitektonskog snimka postojećeg stanja s detaljnim prikazom svih oštećenja stupa, prijedlog sanacije vertikalnih i horizontalnih pukotina in situ te prijedlog rješenja postave i dimenzioniranja jarbola sa zastavom".

NAMENITOSTI KOJA RAPIDNO PROPADA:

Spominju se, dalje, i neki dopisi te se navodi kako je zatraženo da "izrada projektne dokumentacije sanacije Orlandova stupa bude sastavni dio Programa rada Zavoda za obnovu Dubrovnika za 2016.". Ukratko, papirologija, nema još konačne odluke, a spomeniku može presuditi vrijeme.

Problem jarbola

Ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda Mario Braun kaže kako HRZ nije sudjelovao u prethodnoj restauraciji (radila ju je jedna dubrovačka firma), no svakako će se javiti na natječaj ako bude raspisan: "Trenutačno u Dubrovniku radimo na restauraciji Onofrijeve česme. Koliko sam upoznat, trebalo bi prvo odvojiti jarbol sa zastavom od stupa", kaže.

Ferdinand Meder također spominje "nespretnu povezanost jarbola sa kamenim stupom" te i on navodi da je riječ o prvom koraku koji bi trebalo riješiti prilikom restauracije. U

Đivo Dražić: 'Orlanda treba opet restaurirati, a ako ne uspije, nisam za repliku nego za neki novi rad'

obnovu iz 2007. investirano je, prema nekim podacima, milijun kuna. Za obnovu Onofrijeve česme, koja je započela u siječnju, milijun i pol kuna, pa bi se u ovim parametrima mogla kretati i restauracija Orlandova stupa, s motivom srednjovjekovnog viteza s ispruženim mačem, koji je dugo stajao kao jedini svjetovni spomenik posvećen nekoj ličnosti u Gradu, i simbolički je Dubrovčanima vrlo bitan. Pretrpio je mnoge preinake. Stup je sagrađen u 15. stoljeću i već je replika ranije postojećeg. Tu su se izvršavale i kazne. Nakon što je srušen u oluji na početku 19. stoljeća, sklonjen je s trga te na zahtjev Dubrovčana restauriran i ponovno vraćen, no licem prema sjeveru, ne prema istoku. O oštećenjima se pisalo i 2003. godine, zbog pritiska sedam metara duge trobojnice na jarbol stupa. ●